

UZASADNIENIE

do projektu uchwały Rady Miejskiej Wrocławia w sprawie nadania nazw nowym ulicom na terenie Wrocławia

Wrocław w ostatnim stuleciu przeżywał zarówno okresy dynamicznego rozwoju, jak i jedno z najczarniejszych chwil swojej historii. W budowaniu naszej europejskiej metropolii czynny udział odegrali architekci przez długie lata z nią związani. Pierwszy etap spektakularnej transformacji miasta przypada na początek XX wieku, kiedy to powstają wpisane już na stałe w historię światowej architektury dzieła: Maxa Berga, Hansa Poelziga, Adolfa Radinga czy Ernsta Maya. Zaś jedną z najbardziej doniosłych realizacji stała się organizacja wystawy Werkbundu – WuWa.

Wystawa „Mieszkanie i miejsce pracy” miała na celu połączenie wysiłków w dziedzinach przemysłu i sztuki, tak by stworzyć najlepsze otoczenie dla nowoczesnego człowieka. Obecnie w całej Europie zachowało się jedynie 6 modelowych osiedli z tego okresu, w tym najśłynniejsze Weissenhoff Siedlung w Stuttgarcie, a pozostałe znajdują się w Brnie, Bazylei, Zurychu i Pradze. Na tle innych wystaw WuWa może pochwalić się największą różnorodnością typów mieszkań i domów – od jednorodzinnych luksusowych willi, przez domy szeregowe, wielorodzinne, aż po zupełnie prekursorskie domy-wspólnoty i domy dla osób samotnych. To, co wyróżniało wrocławską WuWę na tle pozostałych osiedli, to fakt, że projekty przygotowane były przez twórców lokalnych niezwykle mocno związanych z miastem. To właśnie najważniejszych z nich chcielibyśmy uhonorować.

Drugi niezwykle dynamiczny okres w rozwoju wrocławskiej architektury w XX wieku przypada na lata 60.-70. To właśnie w tym czasie powstaje szereg budynków – ikon, które mimo obiektywnych trudności charakterystycznych dla tego okresu, na trwałe znajdują miejsce w historii polskiej architektury współczesnej. Tworzą też nowe oblicze Wrocławia, który odbudowując się ze zgliszcz wojennych, zaczyna się jawić jako unikalne, wielokulturowe miasto z wielkim potencjałem twórczym. Bezpośredni wpływ na tworzenie tego wyjątkowego oblicza mieli właśnie architekci, których chcielibyśmy uhonorować.

Miejszem we Wrocławiu, które wydaje się być idealnie predestynowane do powyższego celu, jest realizowane właśnie osiedle Nowe Żerniki. Nawiązując do światowej tradycji organizowania architektonicznych wystaw, eksperymentowania i budowania modelowych osiedli, miasto Wrocław wraz z DSOIA RP przy współpracy z SARP o/Wrocław rozpoczęło w roku 2011 unikalne w skali kraju przedsięwzięcie. Jego celem jest zaprojektowanie i wybudowanie osiedla mieszkaniowego odpowiadającego potrzebom nowoczesnego miasta, jego aktywnych mieszkańców i budującego więzi społeczne. Obecnie, po 5 latach pracy, osiedle Nowe Żerniki wchodzi w decydującą fazę realizacji pierwszego etapu. Jesteśmy przekonani, że idealnym dopełnieniem tego niezwykłego i unikalnego procesu byłoby uhonorowanie tych, którzy swoją pracą i swoimi zdolnościami wytworzyli niekończące się źródło inspiracji, z którego czerpaliśmy my i z którego czerpać będą przyszłe pokolenia.

Skrócone życiorysy architektów

Andrzej Frydecki (ur. 26 listopada 1903 w Sosnowcu, zm. 7 lipca 1989 we Wrocławiu) – polski architekt, wykładowca Politechniki Wrocławskiej. Po ukończeniu w 1922 Państwowego Gimnazjum im. Stanisława Staszica w Sosnowcu wyjechał do Lwowa, gdzie rozpoczął studia na tamtejszej Politechnice, na Wydziale Architektury. Od 1928 był asystentem, a następnie adiunktem w katedrach prowadzonych przez prof. Władysława Derdackiego i prof. Witolda Minkiewicza. W 1930 ukończył studia i uzyskał uprawnienia budowlane, a następnie rozpoczął pracę architekta. Od 1934 był wiceprezesem lwowskiego SARP. Po wybuchu II wojny światowej pozostał we Lwowie, w maju 1943 został przez hitlerowców zmuszony do opuszczenia miasta. Od 1947 wykładał na Politechnice Wrocławskiej projektowanie na Wydziale Architektury w Katedrze Budownictwa Utylitarnego, w 1948 przeniósł się do Wrocławia na stałe.

Ważniejsze realizacje:

- Dom PZUW we Lwowie /1928/;
- Budowa oddziału na 120 łóżek w szpitalu psychiatrycznym w Kobierzynie /1928/;
- Projekt gmachu Miejskich Zakładów Elektrycznych III miejsce /1934/ (współpraca Stefan Porębowicz);
- Projekty domów w konkursie zorganizowanym przez lwowskie instytucje bankowe w /1934/ (wspólnie z Zbigniewem Chwalibogiem, Julianem Duchowiczem, Witoldem Kolbuszowskim);
- Budowa kościoła Matki Boskiej Królowej Polski w Sychowie /rozpoczęcie 1936/;
- Projekt Domu Żołnierza Polskiego /1938/ (współpraca Stefan Porębowicz), realizację przerwał wybuch II wojny światowej (ukończono w 1961 według założeń Ludmiły Niwiny);
- Projekt pensjonatu w Morszynie;
- Projekt Domu Związków Wojskowych we Lwowie;
- Projekt ośrodka wypoczynkowego w Skolem;
- Projekt przedszkola w Delatynie;
- Projekt konkursowy gmachu Szkoły Przemysłu Hutniczego w Katowicach;
- Projekt i realizacja przebudowy Teatru Polskiego we Wrocławiu;
- Projekt konkursowy gmachu Wydziału Lotnictwa i Mechaniki Politechniki Wrocławskiej;
- Projekt i realizacja gmachu Wydziału Mechaniki Politechniki Wrocławskiej;
- Projekt konkursowy Akademii Medycznej we Wrocławiu;
- Projekt konkursowy na układ architektoniczno-urbanistyczny Placu Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu;

Heinrich Lauterbach (ur. 2 marca 1893 we Wrocławiu, zm. 16 marca 1973 w Biberach an der Riß) – niemiecki architekt, współorganizator i jeden z projektantów WuWy. Pochodził z rodziny kolonistów niemieckich z Hesji, którzy osiedli na Śląsku w XIII wieku na ziemi otrzymanej od księcia Henryka Brodatego. Rozpoczął studia we wrocławskiej Akademii Sztuki, w klasie rzeźby Theodora von Gosen. Oprócz rzeźby zajmował się także rysunkiem i malarstwem. Pod wpływem spotkania z architektem Hansem Poelzigiem zainteresował się architekturą i rozpoczął studia w tej dziedzinie. Studiował we Wrocławiu, ale douczał się m.in. w Darmstadt, Dreźnie i Berlinie. Po studiach zatrudnił się w pracowni Poelziga. Od 1925 roku pracował jako niezależny architekt, realizował budynki głównie na Śląsku. W tym czasie należał do Werkbundu, organizował regionalny oddział tej instytucji. Do jego ówczesnych projektów należała organizacja wrocławskiej wystawy WuWa w 1929 roku, w ramach tej wystawy zaprojektował dwa budynki, z których jeden stał się jego domem. Jest także współprojektantem osiedla Westend na wrocławskim Szczepinie (z Theodorem Effenbergerem), które uległo częściowemu zniszczeniu w czasie oblężenia Wrocławia oraz nieukończonego osiedla Na Polance. Do projektów niezwiązanych ze Śląskiem należą dwie wille z czeskiego

Jablonca nad Nysą i willa z Dubrownika, gdzie Lauterbach w 1935 roku mieszkał przez pewien czas. Opuścił Wrocław w 1945 roku, w następnych latach pracował m.in. w Stuttgarcie i Kassel.

Marian Barski (1927 – 2005) - w czasie wojny uczęszczał na tajne komplety, służył w Szarych Szeregach AK, w 1945 zdał małą maturę w Częstochowie. Po wojnie przenosi się z rodziną do Bydgoszczy, potem do Wrocławia i w 1947 roku uzyskuje świadectwo dojrzałości w I LO. W tym samym roku zdaje egzamin wstępny jednocześnie do dwóch szkół: Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych i na Wydział Budownictwa Oddziału Architektury Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu. Warto wspomnieć, że dopiero w 1950 roku następuje wydzielenie administracyjne Politechniki Wrocławskiej ze wspólnych struktur uczelnianych. Marian Barski wybiera architekturę i w 1952 roku uzyskuje dyplom inżyniera architekta magistra nauk technicznych z wyróżnieniem.

Krystyna Postawka – Barska (1925 – 1999) - w czasie wojny również uczęszcza na tajne komplety. Po wojnie składa małą maturę w Łodzi (1945) i dużą w liceum matematyczno-fizycznym w Krakowie w roku 1946. W tym samym roku rozpoczyna studia na Wydziale Malarstwa ASP w Krakowie (w pracowni Zbigniewa Pronaszk) oraz na Wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej. W 1947 przenosi się do Wrocławia i w latach 1947-1952 studiuje na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej. Również uzyskuje dyplom inżyniera architekta magistra nauk technicznych z wyróżnieniem.

Wrocławskie realizacje (wspólnie):

- Dom Asystenta przy ul. Pasteura we Wrocławiu /1965/;
- kliniki Wydziału Weterynarii Wyższej Szkoły Rolniczej z lat 1963-1964 (potem Akademii Rolniczej, obecnie Uniwersytetu Przyrodniczego);
- akademiki „Kredka” i „Ołówek”, domy studenckie „Parawanowiec” i „Słowianka” /1965/;
- Wydział Melioracji Akademii Rolniczej;
- budynek Instytutu Budownictwa Politechniki Wrocławskiej (słynny wieżowiec C-7 o lekko ściętych narożnikach i charakterystycznych oknach) wybudowany w 1981 roku, ale zaprojektowany w latach 1969-1973;
- Dom Towarzystwa Salezjańskiego przy kościele Najświętszego Serca Jezusowego /1984-1986/;

Tadeusz Brzoza (ur. 16 maja 1911 w Zakopanem, zm. tragicznie 14 marca 1985) – polski architekt, z zamiłowania taternik. W 1939 ukończył studia na Wydziale Architektury Politechniki Lwowskiej, podczas II wojny światowej przebywał we Lwowie, a następnie w Krakowie i Zakopanem. Od czerwca 1945 zajmował stanowisko architekta okręgowego powiatów: nowotarskiego, żywieckiego i myślenickiego. W 1947 przeprowadził się do Wrocławia i został tam samodzielnym pracownikiem naukowym Oddziału Architektury przy Wydziale Budownictwa Uniwersytetu Wrocławskiego i Politechniki Wrocławskiej. Od 1967 przez trzy lata był przewodniczącym Kolegium Sędziów Konkursowych SARP, w 1975 został profesorem zwyczajnym. Przez wiele lat zasiadał w Miejskiej i Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej przy Głównym Architekcie Miasta i Województwa Wrocławskiego. Ważniejsze realizacje:

- Kościół w Groniu-Leśnicy /1936, realizacja 1952/;
- Kino w Nowym Targu /1945-47/;
- Kościół w Gronkowie /1947/;
- Szkoła podstawowa w Nowym Targu /1947/;
- Pawilon chemii na Wystawie Ziem Odzyskanych we Wrocławiu /1948/;

- Osiedle robotnicze w Wojcieszowie /1948/;
- Restauracja i odbudowa gmachu głównego Uniwersytetu Wrocławskiego /1948-1950/;
- Dom Turysty im. Mariusza Zaruskiego w Zakopanem razem ze Zbigniewem Kupcem /1951-1952/;
- Wydział Lotniczy, Wydział Elektryczny, Hala Wysokich Napięć /1950-1956/;
- Kościół parafialny w Zawadzie /1957/;
- Kościół w Tęgoborzu /1958/;
- Liceum Ogólnokształcące w Zakopanem (razem z E. Król-Bać i Z. Bać) /1960/;
- Pawilony Wydziału Elektroniki Politechniki Wrocławskiej /1961-1968/;
- Świetlica Bardeckich Zakładów Celulozowo-Papierniczych w Bardzie /1961/;
- Budynki Instytutu Telekomunikacji i Akustyki Politechniki Wrocławskiej /1971/;
- Osiedle Bartoszowice we Wrocławiu – etap /1971/;

Ernst May (ur. 27 lipca 1886 we Frankfurcie nad Menem, zm. 11 września 1970 w Hamburgu) – niemiecki architekt i urbanista modernistyczny. W latach 1925–1930 burmistrz do spraw mieszkalnictwa we Frankfurcie nad Menem, twórca wielu nowoczesnych osiedli. Wcześniej zainteresował się sztuką i za namową ojca rozpoczął w 1908 studia architektoniczne na University College w Londynie, przerwał je jednak już w tym samym roku, aby odbyć służbę wojskową w Darmstadt. Tam też pozostał i kontynuował studia na Uniwersytecie Technicznym w Darmstadt. Po I wojnie światowej pracował jako kierownik techniczny Śląskiego Towarzystwa Ziemskiego we Wrocławiu, zajmując się głównie wspieraniem budownictwa wiejskiego. W 1921 wziął udział w konkursie urbanistycznym na nowy Plan Ogólny Wrocławia, dzięki któremu uzyskał zlecenie na opracowanie szczegółowego planu. May zyskał sobie rozgłos dzięki zaproponowaniu awangardowej koncepcji limitacji obszaru zwartej zabudowy i rozbudowywaniu miasta systemem miast satelitarnych liczących około 20 tysięcy mieszkańców. Dzięki sławie, jaką uzyskał, w 1925 powołano Mayę na miejskiego radcę budowlanego we Frankfurcie nad Menem. May prowadząc miejski urząd budownictwa był odpowiedzialny za całość działalności budowlanej, od planowania przestrzennego i urbanistyki poprzez mieszkalnictwo i budowę instalacji po planowanie zieleni miejskiej i cmentarzy. Za kadencji Maya przez pięć lat powstało łącznie około 15 tysięcy nowych mieszkań, mimo że plan rozbudowy miasta nie został w pełni ukończony w związku z międzynarodowym kryzysem. Po II wojnie światowej pracował ponownie jako architekt i urbanista w Niemczech, widząc w wielkich zniszczeniach kraju szanse na jego przekształcenie podczas pracy nad odbudową. Od 1954 do 1956 kierował biurem projektowym Neue Heimat w Hamburgu. W następujących latach współprojektował wiele wielkich osiedli w Hamburgu, Bremie i Brunsziku. W 1995 we Frankfurcie nazwano jeden z placów imieniem Ernsta Maya.

Hans Poelzig (ur. 30 kwietnia 1869 w Berlinie, zm. 14 czerwca 1936 tamże) – niemiecki architekt wczesnego modernizmu, również scenograf teatralny i filmowy. Poelzig był jednym z głównych działaczy Werkbundu, przejściowo również jego przewodniczącym (1919–1922). Studia w Wyższej Szkole Technicznej w Berlinie-Charlottenburgu ukończył w 1893. Jego nauczycielami byli m.in. Karl Schäfer, Hugo Hartung i Friedrich Adler. Po odbyciu służby wojskowej pracował jako referendarz w pruskim Ministerstwie Robót Publicznych. W 1896 r. zdobył nagrodę im. Schinkla za projekt domu miejskiego w stylu gotyżującym. W 1899 r. uzyskał tytuł państwowego radcy budowlanego i pracował krótko w administracji w Dreźnie. W 1900 r. został powołany na wykładowcę Państwowej Akademii Sztuki i Rzemiosła Artystycznego we Wrocławiu, zaś w latach 1903–1916 był jej dyrektorem. Uczelnia, która uzyskała w 1913 status akademii królewskiej, stała się jedną z najbardziej postępowych w Niemczech. Od 1908 był członkiem Werkbundu. W latach 1919–1922 był przewodniczącym

Werkbundu, a następnie członkiem grupy Häringa i van der Rohe *Der Ring*. Rok później został wykładowcą Pruskiej Akademii Sztuki w Berlinie, po czym od 1924 był profesorem Wyższej Szkoły Technicznej w Berlinie-Charlottenburgu, gdzie wszedł w konflikt z Heinrichem Tessenowem – nauczycielem Alberta Speera. W 1931 zorganizowano w Berlinie wystawę *Poelzig i jego szkoła*. Choć 1 stycznia 1933 Poelzig został rektorem zjednoczonych uczelni artystycznych, już 10 kwietnia został usunięty ze stanowiska przez nazistów. Do uczniów Poelziga należał Egon Eiermann. Ważniejsze realizacje:

- prospekt organowy dla Oratorium Muzycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, określany jako secesyjny /1902/;
- zaporą w Klingenberg;
- ratusz we Lwówku Śląskim, konserwacja i rozbudowa /1902-1906/;
- remont i rozbudowa kościoła zamkowego pw. św. Jana Apostoła (obecnie Bazylika mniejsza) w Oleśnicy /1905/;
- kościół ewangelicki, obecnie Cerkiew Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny w Malczycach /1906/;
- szyb kopalniany Antek i inne zabudowania kopalni Marcel, Radlin /1907/;
- wieża wodna z halą targową w Poznaniu /1911/;
- Fabrika Moritz Milch & Co. w Luboniu koło Poznania (obecnie LUVENA S.A. dawne Zakłady Chemiczne "Luboń" S.A.) /1911-1912/;
- dom handlowo-biurowy przy ul. Ofiar Oświęcimskich we Wrocławiu /1912/;
- budynek wystawy historycznej we Wrocławiu, tzw. Pawilon Czterech Kopuł /1913/;
- projekt konkursowy Domu Przyjaźni Niemiecko-Tureckiej (niem. Haus der Freundschaft) w Stambule /1916/;
- Teatr Wielki (niem. Großes Schauspielhaus) w Berlinie /1919-1920/;
- dom na Weißenhofie w Stuttgarcie;
- scenografia do filmu Golem /1920/;
- zabudowa obrzeżna (osiem budynków wielorodzinnych) oraz kino Babylon przy Bülowplatz (obecny Rosa-Luxemburg-Platz) w Berlinie /1927-1929/;
- domy osiedla Fischthalgrund (wystawa mieszkaniowa Bauen und Wohnen) w berlińskiej dzielnicy Zehlendorf /1928/;
- biurowiec IG Farben we Frankfurcie nad Menem, obecnie budynek Uniwersytetu im. Goethego /1928-1929/;
- budynek radia w Berlinie (niem. Haus des Rundfunks) /1928-1931/.

Max Paul Eduard Berg (ur. 17 kwietnia 1870 w Szczecinie, zm. 22 stycznia 1947 w Baden-Baden) – architekt, urbanista i polityk komunalny (SPD), miejski radca budowlany (architekt miejski) we Wrocławiu w latach 1909–1924. Berg znany jest przede wszystkim jako architekt Jahrhunderthalle, zwanej później Halą Ludową oraz współautor radykalnej koncepcji urbanistycznej miasta (1919–1920). Realizacje związane z Wrocławiem:

- dom własny architekta przy ulicy Mikołaja Kopernika (przebudowa starszej willi) /1910-1911/;
- Miejski Szpital Dziecięcy ul. Hoene-Wrońskiego /1911/;
- wczesnomodernistyczna Jahrhunderthalle (w latach 1945–2006 Hala Ludowa, obecnie Hala Stulecia) we Wrocławiu — pierwsza konstrukcja żelbetowa o tej skali (we współpracy z inżynierem Güntherem Trauerem i profesorem Heinrichem Müllerem) /1911-1913/;
- łaźnia przy ul. Marii Skłodowskiej-Curie /1912/;
- elewacja budynku Liceum Ogólnokształcącego nr IV przy ul. S. Świsłackiego
- Kaplica na Cmentarzu Osobowickim /1920-1921/;

- pawilony i hale ekspozycyjne targów, m.in. wielka hala przy ul. Wystawowej na planie prostokąta z dachem wspartym na drewnianych wiązarach parabolicznych, zniszczona w czasie II wojny światowej /1924–1925/;
- elektrownie wodne na Odrze koło mostu Pomorskiego Południowego i Północnego

Witold Lipiński, ps. „Szczedroń” (ur. 14 listopada 1923 roku w Kosakach koło Łomży - zm. 23 czerwca 2005 we Wrocławiu) – żołnierz wielu organizacji zbrojnych takich jak: Służba Zwycięstwu Polski, Związek Walki Zbrojnej, Armia Krajowa i Armia Krajowa Obywatelska. Architekt, profesor Politechniki Wrocławskiej. Na jesieni 1946 roku Witold Lipiński rozpoczął studia na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej. Studia ukończył w 1950 roku. W 1951 roku został asystentem na wydziale, który ukończył, następnie w 1956 roku został adiunktem, a w 1979 doktorem habilitowanym. W 1991 roku otrzymał tytuł profesora nauk technicznych. Profesor Witold Lipiński był promotorem 13 przewodów doktorskich. Pozostawił po sobie wiele często nowatorskich opracowań z dziedziny architektury. Pozostawił też materialne ślady swojej działalności. Z rozlicznych realizacji można wymienić następujące:

- Obserwatorium Wysokogórskie na Śnieżce w Karkonoszach (projekt ten w swojej formie wybiegał daleko ponad czasy kiedy powstawał) /1966–1974/;
- adaptacja i rekonstrukcja sześciu budynków na Starym Mieście we Wrocławiu /1969/.

Jeden z domów projektu profesora Witolda Lipińskiego nazywany potocznie "Grzybkiem" można oglądać przy ulicy Wyścigowej 5 we Wrocławiu. Był przewodniczącym koła NSZZ „Solidarność” na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej od roku 1980 aż do przejścia na emeryturę w roku 1994, a także członkiem Polskiej Akademii Nauk. Był odznaczony między innymi Złotym Krzyżem Zasługi i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Przeszedł na emeryturę w 1994 roku, zachował jednak kontakt z uczelnią.

Mieczysław Zlat (ur. 5 maja 1927 w Przemyśle, zm. 16 października 2014) - emerytowany profesor historii sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego, członek Komitetu Nauk o Sztuce PAN, specjalizujący się w historii sztuki XV-XVII wieku. Studiował na Uniwersytecie Wrocławskim u Władysława Podlasy. Od 1948 pracował w Muzeum Śląskim we Wrocławiu, od 1956 - na Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie pełnił wiele istotnych funkcji. W latach 1966-1969 był prodziekanem Wydziału Filozoficzno-Historycznego, kierował Katedrą Historii Sztuki (1973-1975, 1981-1985), a następnie w latach 1994-1996 był dyrektorem Instytutu Historii Sztuki. Był członkiem m.in. PAN-u (od 1966), KBN (1991-1997) oraz ICOMOS-u, międzynarodowego komitetu zajmującego się ochroną zabytków (od 1972) i przewodniczącym Rady Fundacji Lubiąż. W latach 80. był wiceprzewodniczącym Społecznego Komitetu Odbudowy Panoramy Racławickiej. Aktywnie popierał „Solidarność”, także po wprowadzeniu stanu wojennego. Podpisał m.in. grudniu 1986 apel (innymi sygnatariuszami apelu byli: Władysław Frasyniuk, Józef Pinior, Lothar Herbst, Leszek Budrewicz) domagający się zamknięcia zatruwającej okolicę metalami ciężkimi huty stali chromowej w Siechnicach koło Wrocławia. Był autorem licznych publikacji, promotorem prac doktorskich, współpracował stale m.in. z Polskim Słownikiem Biograficznym. Został pochowany na cmentarzu św. Wawrzyńca we Wrocławiu.

Wybrane publikacje:

- *Wrocław - przewodnik* (tekst, ze zdjęciami Stefana Arczyńskiego), Arkady, Warszawa 1975
- *Ratusz wrocławski*, 1976
- *Katalog zabytków sztuki, województwo wrocławskie* (z Jakubem Pokorą)
- *W kręgu Panoramy Racławickiej* (wstęp), Ossolineum, Wrocław 1985
- *Z dziejów wielkomiejskiej fary. Wrocławski kościół św. Elżbiety w świetle historii i zabytków sztuki*, seria "Historia Sztuki X", Wrocław 1996, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego

Bernhard Hans Henry Scharoun (ur. 20 września 1893 w Bremie, zm. 25 listopada 1972 w Berlinie) – niemiecki architekt modernistyczny, jeden z głównych przedstawicieli architektury organicznej. Scharoun studiował w latach 1912–1914 na Wyższej Szkole Technicznej w Charlottenburgu (ob. dzielnica Berlina). Od 1915 pracował przy programie odbudowy Prus Wschodnich pod kierunkiem architekta okręgowego Paula Kruchena. Od 1925 we Wrocławiu, gdzie do 1932 był profesorem Państwowej Akademii Sztuki i Rzemiosła Artystycznego. Od 1926 prowadził równolegle w Berlinie wspólne biuro z Adolfem Radingiem. W latach 20. był związany z kręgiem korespondencyjnym ekspresjonistów *Gläserne Kette (Szklany Łańcuch)*, a później ze stowarzyszeniem nowoczesnych architektów *Der Ring*, stając się jednym z głównych działaczy Werkbundu, wziął udział w wystawie mieszkaniowej w Weißenhof. Budynki Scharouna z przełomu lat 20. i 30. nosiły wiele cech rygorystycznego stylu międzynarodowego, mimo pewnych elementów wskazujących na zainteresowanie plastycznym kształtowaniem bryły. Po wojnie Scharoun uznany został za najwybitniejszego architekta *neues Bauen*, który nie współpracował z hitlerowcami i został mianowany kierownikiem zespołu planującego odbudowę Berlina. Od 1946 do 1958 był profesorem na katedrze urbanistyki Uniwersytetu Technicznego w Berlinie (Zachodnim), a od 1947 do 1950 również szefem instytutu architektury Akademii Nauk w Berlinie (Wschodnim).